

Душпастирювання у парохії

Завершення будівництва церковної споруди, встановлення на її шпилях хрестів ще не означає, що це діюча церква. Навіть молитовні зібрання християн оживляють її лише на час своєї присутності. Щоб оживити її і зробити місцем особливої присутності Господа, церковну споруду треба освятити.

Посвячення довершеної новозбудованої другої міської церкви в честь Преображення ГНІХ у місті Львові - неординарна подія. Планувалося її на кінець 1901 року. Таке посвячення мало бути подією надзвичайної ваги для всього галицького люду, бо ця будова була свідомством становлення національної свідомості русинів-українців. Будівництво другої міської церкви консолідувало свідомих українців і вони склали, що могли, на чимшвидше завершення будови.

За вимогами будівничого Сильвестра Гавришкевича, що слушно вказував на невиконані "Народним Домом" зобов'язання, посвячення відтягнулось. Але настійливі звернення інституту "Народного Дому" до найвищих керівних інституцій відкрити парохію спонукали Митрополита Андрея Шептицького зібрати комісію із священників львівських церков і визначити межі парохії. На прохання призначити пароха, двох сотрудників, двох співаків і двох захристиян - митрополит зарядив, що церквою опікуються священники з Успенської церкви і служитимуть в усі неділі і руські церковні свята.

Гортаючи старі церковні книги, зустрічаємося з такою інформацією: перші богослужіння у храмі розпочалися в часі Великого Посту 1902 року. Служили о. Іван Давидович та о. Роман Красицький. Із записів з книги церковного інвентаря від 9.2.1939 року читаємо: "Першим завідателем новоствореної церкви св. Спаса був о. Гургула" (с.32).

І ось на 29 квітня (16 за старим стилем) 1906 року, неділю мироносиць, призначено посвячення храму що на протипагу москвофільським настроям членів інституту "Народний Дом" гуртував і єднав національно, свідомих українців. Газета "Діло" того часу, описуючи посвячення церкви, відзначила небачений здвиг народу на усіх прилеглих до церкви вулицях, бо всередині усі не могли поміститись.

Центром цієї величної події була присутність трьох тогочасних єпархів: митрополита Андрея, графа Шептицького, тепер уже блаженного Григорія (Станіславівського) і Кир Константина (Перемиського).

Декрет - призначення на першого пароха храму Преображення о. Івана Давидовича - митрополит підписав 1907 року і ввів отця в уряд **13.10.1907 року**. Промосковський дух пароха спровокував його неадекватні вчинки в часі Російської окупації Галицьких земель, а проправославна орієнтація спричинилася до того, що в 1915 році він покидає Галичину і виїжджає в Росію, де юре залишаючись парохом церкви. В 1918 році повертається з Росії і застається парохом до 1920 р. Першим сотрудником о. пароха з 1907р. призначений о. Василь Мереньків. Правдоподібно, що другим сотрудником залишався о. В. Горгула. В 1912 році призначається другим сотрудником парохії о. Йосиф Тягнибок. В буремні роки початку ХХ століття, в часи відсутності пароха, з 1915 року в парохії адміністрували о. Іларіон Паньківський, о. Маркіян Ярема, о. Микола Герасимович, о. Іван Олесницький, о. Василь Яремак.

З 1920 року уряд пароха у Преображенському храмі залишався вакантним і адміністрування

покладалося на тогочасних сотрудників. Гавриїл Костельник, який з 1915 року виконував обов'язки сотрудника, тримав кермо парохії в 1920 році, а відтак - о. Микола Галянт і о. Микола Хмільовський. Аж до призначення в парохію о. Володимира Домета Садовського. Не можна оминати увагою і о.о. Володимира Сваричевського, Степана Гаврилюка, Степана Біленького, що дбали про добро церкви, про постійне зростання у вірі парохіян церкви Преображення ГНІХ.

В травні 1922 року Митрополичий ординаріят визначився з новим призначенням на пароха до храму. Але це рішення страшенно обурило представників інституту "Народний Дом", тому що досі вони завжди старались про кандидатуру за правом патронату над парохією. Чому їм так боліло? Бо митрополит призначив о. Володимира Садовського, прихильника "українськості", за час завідування котрого, з осені 1921 року, церква стала ареною української політичної агітації.

У доповідній на ім'я апостольського візитатора читаємо:

- "У передсінку церкви збирають пожертви на різні потреби українськості;
- поблизу церкви перед входом продаються українські агітаційні писульки, що не мають нічого спільного з Костьолом;
- з амвону лунають агітаційні промови;
- в часі богослужби співають новий український гімн "Боже, великий, єдиний, нам Україну храни;
- той ксьондз запровадив всупереч Апостольській Столиці звичай читати Євангелію українською мовою."

Бажання поставити кандидата від "Народного Дома" залишилося без уваги навіть у Ватикані. О. Володимир Домет залишався парохом до 10.12.1940 року, до своєї смерті.

Гортаючи квестіонар - звіт деканальної візитації від 8.05.1934 року, у сьомому відділі "Душпастирські особисті дані" почерпаємо такі відомості: "Парохом є В.Д. Садовський, що народився 19 серпня 1865 року в селі Довжанці на Тернопільщині. 21.11.1891 р. рукоположений митрополитом С. Сембратовичем і до храму Спаса призначений восени 1921 року. З травня 1922 р. - парох. Від 1892 року - вдовець, бездітний, Характерні зауваги, що підкреслюють його особистість, такі: "Щорічно відбуває духовні вправи; належить до всіх духовних і гуманітарних Українських товариств; проповідує і тип проповідей нотує у церковному записнику. Має велику бібліотеку з кількох тисяч книжок." До речі, о. Володимир Домет залишається гарним прикладом для наслідування у жертвовності. Користаючи придбаним отцем літургічним посудом, завжди з особливою увагою згадується його ім'я.

Добрими його помічниками, що дбали про слово Боже і про Христові Тайни, були о. Степан Гаврилюк, о. С. Біленький, о. Василь Кузьма, о. Андрій Возняк, о. Роман Височацький, о. д-р. Василь Лаба, о. Петро Хомин, о. Петро Козицький.

З 1939 року почалась нова пора, про яку парох висловлюється як про пору варварства. Через квартирне ущільнення він віддає духовну і світську бібліотеку Науковому Товариству ім. Шевченка, як це було здавна умовлено. На парохію повертається о. Гавриїл Костельник, якого у 1933 році Митрополит Андрей забрав до Архикатедри під своє пильне око через його хворобливі нападки на Західну церкву і спотворену оцінку унійного єднання Сходу і Заходу.

З 1941 року настоятелем храму Преображення стає о. Гавриїл. Народився він 15.06.1886 року в давньому українському поселенні Руський Керестур, що належало тоді до південної Угорщини, в селянській греко-католицькій родині. Як здібний юнак, отримує богословську освіту в духовній семінарії, вивчає філософію в Фрейбурзькому університеті і стає доктором філософії. Одружується з Елеонорою. За парохіяльною книгою, "проживав на вулиці Корнякта, 1, парох з дружиною і своїми

чотирма дітьми". Чудовий богослов, апологет і проповідник, поціновувач власної спадщини і всього Українського, поет, чудовий сім'янин і батько для пастви – так можна сказати про цього священика.

Та з постаттю о. Костельника пов'язується тяжка доля УГКЦ. Його постійна негативна оцінка про життя Католицької Церкви стала наріжним каменем, на якому більшовицька система готувала самоліквідацію УГКЦ. Бажання самовираження - радше лише як наслідку завищеної самооцінки та гордовитості від власних можливостей, що ятрили душу цієї особистості, привернули увагу тогочасних можновладців, і вони скористали о. Гавриїла у своїх чорних планах. Знали, що свого часу належно ця особистість цінувалася митрополитом, про що свідчить його становище: професор Львівської Богословської Академії, редактор журналу "Нива". В 1943 на єпархіяльному соборі о. Костельник, обстоюючи східну традицію, виступив з критикою догматики Вселенської Церкви. Після зауваги зі сторони Митрополита покинув собор... як нерадивий учень тайну вечерю, щоб за всяку ціну свою точку зору довести до кінця за будь-яких умов. І хоча митрополит високо цінував дух чистоти Східної Традиції в особі о. Гавриїла, та поза тим нищівно боровся з його духом бунтарства, сваволі і самозарозумілості, що так яскраво з часом виразилися через очолення ініціативної групи по ліквідації УГКЦ.

Не виникає сумніву, що не лише релігійні мотиви спровокували розумного чоловіка на такий незрозумілий крок воз'єднання з РПЦ, адже ж йому відомі були релігійні події в СРСР. Знав про жалюгідний стан керівного складу цієї Церкви і що нею керують спецслужби НКВС. Та тенета, у які можливо попав не сам, але його близькі, виявилися такими міцними, що готовий був жертвувати найціннішим. Ідея, що може щось доброго зробити для Церкви, захоронити її від катастрофічних наслідків, що насувалися зі Сходу, ідентифікувати її від латинізації і меншовартості штовхнули його у безодню неможливого. Напевно, якби о. Костельник жив після Другого Ватиканського Собору, такої непоправної помилки, що стала початком хресної дороги Греко-Католицької церкви, не було б.

20.09.1948 року на розі вулиць Краківської - Корнякта о. Гавриїла, котрий повертався з ранішніх відправ на сніданок до хати, застрелили. Хто? Найімовірніше, самі організатори того фарсу приєднання. За що? Бо о. Гавриїл в душі своєї гордості бажав ідентичності церкві на Західній Україні з правом мати семінарію, випускати газету і вісник. Ось цей «бунтарський» дух, з яким не справився сам о. Гавриїл, якого не присмирив Митрополит, обірвався кулею "соратників", якщо можна так сказати.

Оправославлення пастви, боротьба з уніатизмом, "чистота" східної обрядовості, що почалася в Західній Україні, не минула і нашої парохії. Але Боже Провидіння завжди дарувало на керування парохією відданих і мудрих людей, прекрасних проповідників Слова Божого.

Завідателем після смерті о. Гавриїла, став о. Йосиф Кишакевич, а його помічниками о. Василь Дрелих, та о. Василь Осташевський. Незмінним помічником, що співслужив ще о. Садовському, був о. Петро Козицький. Поперемінно, о. Осташевський та о. Козицький змінили у настоятельстві о. Кишакевича. Сотрудниками, у цей час були о. Гордій Московець і о. Степан Кременецький.

У 1955 році настоятелем став о. Євген Юрик, котрий з 1965 року став єпископом, архієпископом, а, відтак - митрополитом Львівським. Його ласкавість і батьківська любов, педантичність і увага, відповідальність за душпастирювання згуртували в храмі тисячі парохіян і прихожан. А помічниками йому були названі вище отці.

Змінив о. Євгена у настоятельстві о. П. Козицький, виважений, пунктуальний священик, що вмів пошанувати своїх помічників о. Антонія Кісіля, о. Володимира Ярему (покійного патріарха УАПЦ – Дмитрія), о. Олександра Хоркавого, о. Володимира Миндюка, о. Юрія

Процюка і о. Івана Микитина.

Добрий проповідник і організатор, господарник і душпастир - так можна охарактеризувати наступного настоятеля - о. Володимира Романчука, що свого часу за активну душпастирську службу удостоївся найвищої нагороди - митрофорного протоієрея. Кожний з нас насолоджується красою нашого храму. Дуже приємно чути, як про нього кажуть: він - як писанка. Це і є свідоцтво старань о. Володимира, щоб у храмі нашому завжди відчувалося, що це особливе місце для Бога. Як настоятель, о. Романчук приклався до цього розпису, щоб 1000-літній ювілей, що мала святкувати Київська Церква, з дня Хрещення України-Руси, свідчив про живучість Христової Церкви на Україні.

О. Володимир втішався, в повному розумінні цього слова, священним служінням своїх помічників: о. Созонта Чобича, о. Михайла Пастернака, о. Петра Равлика, о. Андрія Горака (покійного митрополита Львівського і Сокальського УПЦ КП) і о. Йосифа Стегнія. Тому, навіть мав час нести послух у канцелярії митрополита як секретар митрополії.

У червні 1989 року о. Володимир завершив свою земну мандрівку і керування парохіяльними справами перейшло в руки о. Андрія Горака. Власне тоді, після надзвичайних подій у церкві св. Петра і Павла, коли започатковувалась автокефалія, сотрудник цього храму о. Ярослав Чухній не підтримав цю ідею. Залишившись зі своїми укритими релігійними переконаннями, був направлений до храму Преображення ГНІХ сотрудником.

Сама храмова споруда завжди була надбанням Греко-Католицької Церкви. Цю святиню, як другу міську церкву, зводила вся Галичина. Вона стала скоріше оплотом єднання українського населення у далеко не легких умовах становлення як нації. І про це свідчать відкриті пропам'ятні таблиці. Тому, з благословення містоблюстителя Греко-католицького престолу у Львові митрополита Володимира Стернка о. Ярослав очолив повернення парохії у лоно Української Греко-католицької Церкви, і отримав призначення на пароха до цього храму з 1 листопада 1989 року.

Першими помічниками у душпастирській праці для пароха були призначені підпільні священослужителі: о. Василь Вороновський, о. Богдан Смук і бл. п. о. Євстахій Смаль. Своєю відданістю і любов'ю до Христа, до Вселенської Церкви вони надихали молоде покоління твердо стояти за свою віру і батьківщину.

З поверненням до рідної землі і свого осідку Отець і Глава Української Греко-Католицької Церкви Мирослав Іван своїм декретом потвердив призначення на пароха о. Ярослава. І в тому часі відкрились двері парохії для молоді генерачії священників. Незабутній слід як щирі і добрі помічники залишили о. Орест Фредина, о. Іван Мамчак (ієром. Ілля, студит), о. Володимир Сичак, о. Тарас Крупач, брати – о. Модли, о. Л. Костко, о. Василь Мирош, о. Володимир Клим'юк, о. Пашменов, о. О. Москаль, о. Ігор Яців, о. Олег Панчиняк.

Сьогодні в парохії успішно допомагають пароху, і виконують пастирське служіння, о. Тарас Боровець і о. Ростислав Пендюк, о. Богдан Котлінський та о. Роман Луковський..

Дай Боже, щоб милою була наша молитва для Господа, коли просимо про повноту і фізичну, і духовну в цьому храмі, щоб кожна душа, що приходить до цього храму, завжди чулася захищеною і любленою Господом, і щоб знову і знову поверталася в цей храм як додому."